

Wat *kunnen* we tegenwoordig nog met de FILATELIE? (1)

Voordat iemand dit verhaaltje na een paar regels terzijde schuift zullen we eerst met een hardnekkig misverstand afrekenen. Er wordt nog steeds wel eens gedacht dat de Filatelistische Vorming van de KNBF mensen wil “bekeren” tot een andere manier van verzamelen. Dat doen we niet!

Wat wij WEL doen?

1. IDEEËN AANDRAGEN,
2. KENNIS OVERDRAGEN,
3. DE CREATIVITEIT STIMULEREN,
4. MISVERSTANDEN IN DE FILATELIE OPRUIJEN,
5. MENSEN BEGELEIDEN DIE VERDER WILLEN DAN HET VOORDRUKALBUM,
6. MENSEN BEGELEIDEN DIE MEER WILLEN DAN DE CHAOS VAN EEN OVERVOL STOCKBOEK.
7. HET GEVEN VAN CURSUSSEN (BBF) OM DE DOELSTELLINGEN 1 T/M 6 TE REALISEREN.
8. HET GEVEN VAN WORKSHOPS (BBE) VOOR STARTENDE WEDSTRIJDTENTOONSTELLERS. ENZ.

Let wel, blijf óók gewoon datgene doen wat u altijd al deed en wat u leuk vindt. Ook ik verzamel (naast de nodige andere dingen) nog steeds de zegels van een land in een voordrukalbum. Maar kijk tegelijk eens verder en stel uzelf de volgende vragen.

1. WAT DOE IK MET AL DAT ANDERE MATERIAAL DAT IK HEB OPGESPAARD?
2. WEET IK EIGENLIJK GENOEG VAN DE ACHTERGRONDEN VAN MIJN HOBBY?
3. ZOU HET NIET LEUK ZIJN NOG IETS ANDERS ER BIJ TE VERZAMELEN?
4. ZOU HET NIET LEUK ZIJN NOG IETS OP EEN ANDERE MANIER TE VERZAMELEN?
5. DOE IK ALLES ALLEEN VOOR MIJZELF OF MOGEN ANDEREN MEEGENIETEN?

En behalve vragen stellen aan uzelf kunt u ook meedenken over de toekomst van anderen en uw vereniging.

KAN IK IETS UITDRAGEN VAN MIJN HOBBY WAARDOOR ANDEREN WORDEN GESTIMULEERD OOK TE GAAN VERZAMELEN?

Stel dat een van bovengenoemde vragen u aan het denken heeft gezet, lees dan verder. Dan zullen we gezamenlijk een tochtje maken langs een aantal aspecten van de filatelie en kijken of we bruikbare ideeën tegenkomen en ondertussen onze kennis vergroten of opfrissen.

De serie artikeltjes gaat (uiteraard) over FILATELIE. En om onszelf en anderen duidelijk te maken dat we geen voetbalplaatjes, sigarenbandjes (mag dat trouwens nog wel?) of speelgoedautootjes verzamelen

FILATELIE IS HET VERZAMELEN VAN POSTZEGELS EN/OF ANDER POSTAAL MATERIAAL EN HET VERGAREN VAN KENNIS DAAROVER.

stellen we het onderwerp even scherp:

Aan deze definitie zit niks moeilijks. Een van de belangrijkste bronnen van kennis is de *catalogus*....en wie heeft die niet? Dus met onze FILATELISTISCHE BASIS zit het wel goed. En dan komt er al doende nog veel meer kennis bij.

Er zijn echter tegenwoordig veel *andere* zaken die onze aandacht vragen.

Kunnen we in deze tijd nog GEMOTIVEERD blijven als verzamelaar? Gaan we niet kopje onder in een ware tsunami van uitgiften? Is het eigenlijk nog wel mogelijk iets leuks in onze brievenbussen te vinden? Wat moeten we met al die nieuwigheden zoals de persoonlijke postzegel en de liberalisering van de postmarkt? Veel van dat soort vragen komen op ons af. Dreigen ze het plezier in onze liefhebberij te bederven?

Met *mijn* motivatie valt het gelukkig erg mee (anders zou ik deze serie artikelen niet kunnen schrijven). Maar misschien kunnen we allemaal van de nood een deugd maken. Want tussen de nieuwe ontwikkelingen liggen ook nieuwe kansen voor een uitbreiding en verrijking van onze liefhebberij. Om onze accu weer op te kunnen laden moeten we de "ROOTS" van onze hobby echter niet uit het oog verliezen.

Die roots vinden we in de behoefte van mensen om met elkaar te COMMUNICEREN en speciaal in die ene communicatievorm van het elkaar sturen van geschreven of gedrukte berichten. Dat doen we al heel lang en de laatste anderhalve eeuw betalen we voor het verzenden van die berichten VOORAF. Met het verzamelen van de betaalbewijzen voor dat vervoer, POSTZEGELS, is onze hobby begonnen.

En behalve het *betaalbewijs* waren van begin af aan ook de *lotgevallen* van de poststukken interessant. Routes, tarieven, vertragingen en andere bijzonderheden van het postverkeer werden onderwerp van studie en verzamelingen. Van veel van deze lotgevallen zijn de sporen zichtbaar door diverse stempels, strookjes en geschreven mededelingen op de poststukken.

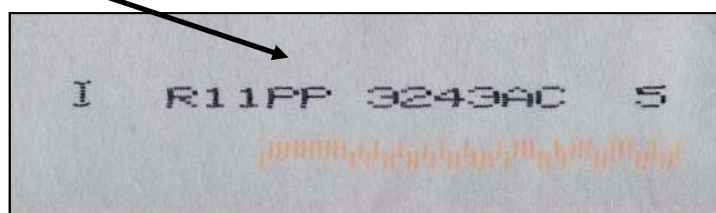
Is dat alles nu verleden tijd? Helemaal niet! Maar we moeten wel met de tijd meegaan en als het ware een andere, soms sterkere bril opzetten om te kunnen zien hoe interessant ook het moderne postverkeer kan zijn.

Daarom gaar het in dit eerste artikel van de serie over een aspect van het moderne postverkeer dat bij ons weer interesse moet opwekken voor datgene wat bij ons in de brievenbus valt, zelfs al zit er geen postzegel op, zoals bij de overgrote meerderheid van de bezorgde stukken.

De volgende artikelen behandelen steeds andere aspecten van het verzamelen: de zogenaamde *filatelistische elementen* (die we gemakshalve hebben gebundeld in 12 groepen). Het element dat verreweg het meest wordt verzameld is natuurlijk de *postzegel*, maar die komt later wel aan bod.

We gaan het eerst hebben over de PRIC, de PRoces Informatie Code, die door TNT Post wordt aangebracht op in principe alle poststukken t/m het formaat A5.

En daar is hij dan: de PRIC.

Laten we hem eens onderzoeken. De PRIC is ZWART, voor het menselijk oog goed leesbaar en hij staat boven een ORANJE streepjescode, die alleen door elektronische apparatuur is te lezen, maar waar ongeveer dezelfde informatie in staat. De PRIC kan maximaal 16 cijfers en letters bevatten.

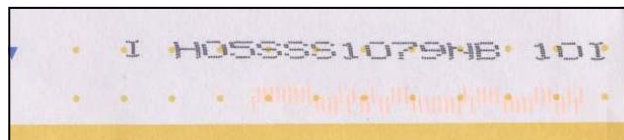
We beginnen bij de letter **R**. Deze geeft aan dat het poststuk ergens in het zuidwesten van ons land is gepost (of afgegeven aan een balie). Het stuk is vervolgens per auto vervoerd naar het sorteercentrum ROTTERDAM, waar het (machinaal) is gescheiden van de grotere en de buitenmodel stukken en is behandeld door een SORTEERMACHINE KLEIN, in dit geval door machine nummer **11** (van de nummers 1 t/m 13).

Er zijn in Nederland zes sorteercentra, die u net als Rotterdam kunt herkennen aan de beginletter van de PRIC. **A** = Amsterdam, **G** = 's Gravenhage, **H** = 's Hertogenbosch, **N** = Nieuwegein en **Z** = Zwolle. In de twee grootste staan 16 sorteermachines klein, met andere woorden: op de tweede en derde positie in de PRIC staat altijd een getal tussen 01 en 16.

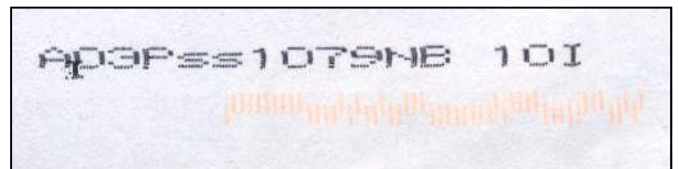
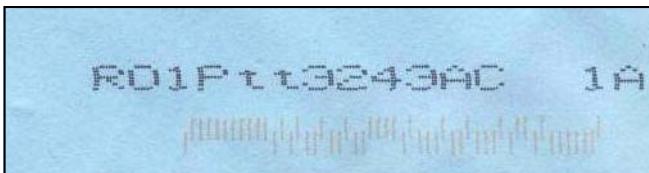
In het sorteerproces wordt van elk poststuk een opname (scan) gemaakt, die vervolgens in een grote centrale computer wordt voorgelegd aan één of zondig diverse programma's, die postcode en huisnummer moeten LEZEN. Binnen 30 seconden moet de computer een oplossing vinden en dan wordt de PRIC op het poststuk geprint. Vaak lukt dat al bij het eerste programma, zoals in de eerste afbeelding. De letters **PP** geven aan dat het eerste programma (met de **P** van Primair) zowel de postcode als het huisnummer heeft kunnen lezen. En op de posities 7 t/m 15 staan die postcode en dat huisnummer afgedrukt. Er is ruimte voor huisnummers van drie cijfers, maar aangezien het poststuk op nummer 5 moet wezen zijn er twee open vakjes zichtbaar.

Als het eerste leesprogramma geen succes boekt zijn er nog vijf andere beschikbaar, aangegeven door de letters **S**, **T**, **Q**, **F** en **H** (van secundair, tertiair, quartair, fifth en hexair). Ook kan de computer een beroep doen op software die databestanden kan raadplegen en incomplete codes of adressen kan herkennen. Deze programma's vindt u terug in de PRIC als **A**, **E** of **N**. In dit korte bestek gaan we hier niet verder op in.

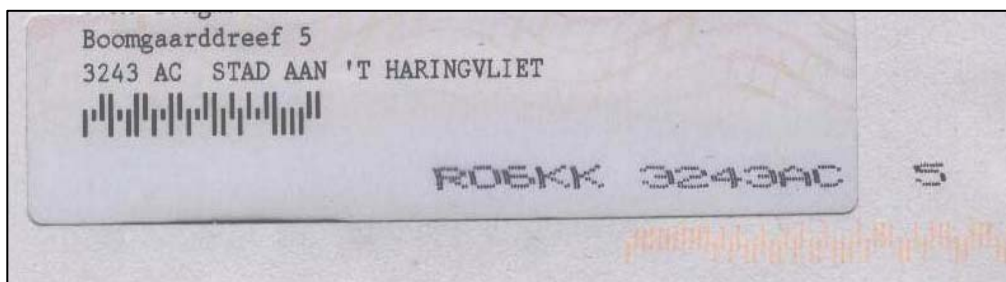
Waar we wel even naar zullen kijken zijn de huisnummers met een toevoeging (zoals 1a). In het onderstaande geval heeft machine 05 in 's Hertogenbosch bij het tweede programma (S) zowel de postcode (1079 NB) als het huisnummer (10) en de toevoeging (1 hoog) herkend. Hierdoor zijn ook de zesde en de zestiende (laatste) positie in de PRIC gevuld.

Het kan heel goed zijn dat de postcode gemakkelijk wordt herkend, maar het huisnummer en/of de toevoeging pas bij een volgend programma. Tegenwoordig (2008/2009) zijn de programma's die op huisnummer en toevoeging worden losgelaten aangegeven met kleine letters.

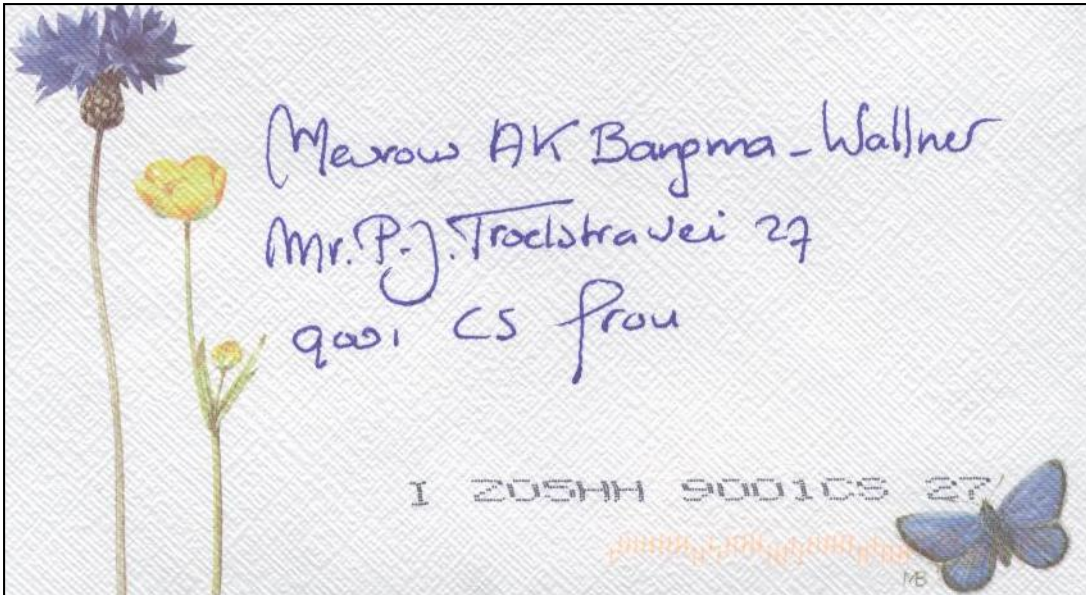

Er zijn nog twee andere codeletters die op uw poststukken kunnen voorkomen. De letter **K** (van **K**lantindex) komt misschien nog wel meer voor dan de P. Hij is te zien (als **KK** of **KKK**) op de stukken die al door de afzender zijn *voorgecodeerd* (en gebundeld zijn aangeboden). Hierdoor zijn ze gemakkelijker te verwerken en daardoor kunnen grootaantelers korting krijgen.

En dan zijn er nog poststukken met zulke onduidelijke adressen dat de computer het laat afweten of slechts de postcode weet te identificeren en geen huisnummer kan herkennen. Zulke stukken worden op een videoscherm getoond en door een medewerk(st)er handmatig (op een toetsenbord) gecodeerd.

Het krijgt in de PRIC de letter **V** (van Video).

Het is een hachelijke zaak om te proberen te begrijpen waarom een machine het ene adres direct herkent en het andere niet, maar we zullen een poging wagen. De moeder van schrijver deze ontving op haar 94ste verjaardag deze fleurige envelop (en ter wille van de ruimte is hier een vlamvend rode klaproos links van de korenbloem nog weggelaten). Voordat de

machine al die bloemen heeft geëlimineerd als niet ter zake doende en uit het handschrift heeft gehaald dat de met de postcode corresponderende woonplaats Grou is (dus de beginletter als G heeft herkend) ... is hij aangekomen bij het zesde softwareprogramma. (Maar hij haalde het wel binnen 30 seconden!)

Wel, zult u zeggen, een aardig verhaal maar hij is het begin vergeten. Vóór de R van Rotterdam en de Z van Zwolle (zie de allereerste en de allerlaatste afbeelding) staat immers nog een letter I. Dat is waar, maar hij hoort niet bij de PRIC. Om dit duidelijk te maken gaan we weer even terug naar de gang van zaken in het sorteercentrum Rotterdam. Alle post ondergaat een eerste sortering en ontvangt daarbij de PRIC, behalve de post voor het buitenland. Een deel van de aangeleverde post is bestemd voor het eigen gebied van het sorteercentrum Rotterdam (portie X). De rest (portie Y) gaat naar Amsterdam, 's Gravenhage, 's Hertogenbosch, Nieuwegein, Zwolle en het buitenland. In de loop van de nacht komt vanuit de overige sorteercentra in Rotterdam de post binnen die bestemd is voor Zuidwest Nederland (portie Z). X en Z ondergaan in het sorteercentrum Rotterdam nu de tweede sortering, waarbij de post wordt uitgesplitst naar de diverse bestelkantoren die onder Rotterdam vallen (Breda, Goes, Middelharnis, Zierikzee enz.) Bij deze tweede sortering wordt het teken I aangebracht (soms een A). Als u goed kijkt ziet u het ook enigszins verschoven staan ten opzichte van de PRIC. In de diverse regionale bestelkantoren wordt de aldus voorgesorteerde post grotendeels machinaal verdeeld in bestelloopen, de derde sortering, waarbij ook de stukken uit de sorteermachines groot en overig (die wel een code dragen, vaak op een stickertje, maar geen PRIC), worden tussengevoegd. Deze derde sortering vindt voor de plaatsen in de directe omgeving van Rotterdam plaats in het sorteercentrum.

De PRIC is een van de vele soorten postale mededelingen die op poststukken kunnen worden aangebracht, maar we kunnen er in dit bestek maar één behandelen.

Als u vanaf nu met iets andere ogen kijkt naar datgene wat TNT Post in uw brievenbus deponert dan heeft dit artikeltje aan zijn doel beantwoord. Het volgende zal gaan over een ander belangrijk verzamelobject: de afstempeling.

Sjoerd Bangma (Bestuurslid KNBF belast met Filatelistische Vorming).